

Signebyns friskola ekonomisk förening
Org.nr. 716451-2696
oskar_norane@hotmail.com

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Signebyns Friskola belägen i Årjängs kommun

Skolinspektionens beslut

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Många skolor är i dagsläget starkt påverkade av de åtgärder som vidtas med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. För gymnasieskolan och vuxenutbildningen gäller särskilda rekommendationer. Skolinspektionen anpassar för närvarande på olika sätt sin tillsyn och granskning. Mer information finns på www.skolinspektionen.se. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Skolinspektionen har i detta beslut satt uppföljningstiden med hänsyn till rådande omständigheter. Uppföljningstiden kan komma att förlängas ytterligare om förutsättningarna förändras. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen har, med anledning av att Signebyns friskola ekonomisk förening inte har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten och utifrån vad som framkommit om huvudmannens bristande insikter i gällande författningar, övervägt om en omedelbar återkallelse av skolans godkännande ska ske, jämlikt 26 kap. 14 § skollagen.

En omedelbar återkallelse av en skolas godkännande är en mycket ingripande åtgärd, inte minst för de berörda eleverna. Skolinspektionen har vid en sammantagen bedömning av vad som framkommit i ärendet kommit till slutsatsen att de skäl som talar emot en omedelbar återkallelse väger tyngre än skälen för en sådan.

Vid denna bedömning har det bland annat beaktats att det vid tillsynen inte framkommit några brister i undervisningen eller inom området trygghet, studiero och arbetet mot kränkande behandling. Det har inte heller under innevarande läsår 2019/20 inkommit några anmälningar gällande enskilda elever eller liknande signaler.

Dock finns det andra brister i verksamheten som på olika sätt kan påverka elevernas möjligheter att nå kunskapskraven. Men särskilt allvarliga är bristerna inom området ägar- och ledningsprövning och ekonomiska förutsättningar.

Det är därför av yttersta vikt att Signebyns friskola ekonomisk förening snarast vidtar åtgärder avseende ekonomiska förutsättningar för att bedriva skolverksamhet enligt författningarnas krav och skaffar erforderliga insikter inom angivna områden genom utbildning eller byte av styrelsemedlemmar.

Om huvudmannen inte vidtar de kraftfulla åtgärder som krävs för att avhjälpa bristerna i Skolinspektionens föreläggande kommer Skolinspektionen att behöva överväga återkallelse av godkännandet.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Signebyns friskola ekonomisk förening att senast den **1 oktober 2020** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Förutsättningar för utbildningen

Skolinspektionen konstaterar att Signebyns friskola ekonomisk förening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen ser till att det på grundskoleenheterna finns tillgång till elevhälsa för eleverna i förskoleklass och grundskola, så att den kan användas främst förebyggande och hälsofrämjande och för att stödja elevernas utveckling mot målen (2 kap. 25 § skollagen).

Åtgärder

- Huvudmannen ska säkerställa att det finns tillgång till kurator.
- Huvudmannen ska säkerställa att tillgången på elevhälsa är tillräcklig för att elevhälsan ska kunna arbeta främst förebyggande och hälsofrämjande.

Ägar- och ledningsprövning samt ekonomiska förutsättningar

Skolinspektionen konstaterar att Signebyns friskola ekonomisk förening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannens ägar- och ledningskrets har genom erfarenhet eller på annat sätt förvärvat insikt i skolförfattningarna, arbetsrätt, arbetsmiljölagstiftning och de ekonomiska regelverken för att bedriva skolverksamhet i enlighet med författningarnas krav (2 kap. 5 och 5a §§ skollagen).
- Huvudmannen har ekonomiska förutsättningar för att bedriva skolverksamhet enligt författningarnas krav (2 kap. 5 § och 26 kap. 3 § skollagen).

Åtgärder

- Ägar- och ledningskretsen sammantaget ska ha insikt i skolförfattningarna, arbetsrätt, arbetsmiljölagstiftning och de ekonomiska regelverken för att bedriva skolverksamhet i enlighet med författningarnas krav. Detta kan ske genom att någon eller några i ägar- och ledningskretsen genom utbildning förvärvar sådan insikt eller att föreningen tar in nya personer i ägar- och ledningskretsen som har dessa insikter.
- Huvudmannen ska ha ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten.

I detta ingår att huvudmannen ska:

- ✓ Se till att verksamheten bär sina kostnader alternativt se till att huvudmannen har medel att hantera framtida resultatmässiga förluster. Att verksamheten bär sina kostnader kan visas genom att huvudmannen inkommer med en aktuell resultat- och balansrapport inte äldre än två månader räknat från redovisningsdatum samt resultatbudgetar för perioden därefter fram till och med 30 juni 2021. Budgetarna ska avse huvudmannens hela verksamhet. En motivering till nivån på budgetposterna, där hänsyn tas till att författningskraven uppfylls avseende verksamheten, ska medfölja budgetarna. Bär verksamheten inte sina kostnader ska huvudmannen istället se till att ha medel att hantera framtida resultatmässiga förluster. Detta kan uppnås genom att kapital tillskjuts huvudmannen genom exempelvis medlemstillskott och kan visas genom att huvudmannen inkommer med en aktuell resultat- och balansrapport inte äldre än två månader räknat från redovisningsdatum samt tillhörande underlag som verifierar tillskottet.
- ✓ Se till att det bundna egna kapitalet återställs, vilket innebär att det egna kapitalet minst uppgår till summan av medlemsinsatserna. Detta kan uppnås genom att kapital tillskjuts huvudmannen genom exempelvis medlemstillskott och kan visas genom att huvudmannen inkommer med en aktuell resultat- och balansrapport inte äldre än två månader räknat från redovisningsdatum samt tillhörande underlag som verifierar tillskottet. Det bundna egna kapitalet kan även återställas genom att huvudmannen genererar resultatmässiga vinster. Detta kan visas genom att huvudmannen inkommer med en aktuell resultat- och balansrapport inte äldre än två månader räknat från redovisningsdatum.
- ✓ Se till att huvudmannen har ekonomiskt utrymme att löpande kunna betala sina skulder när de förfaller till betalning. Det ekonomiska utrymmet kan exempelvis visas genom att huvudmannen inkommer med en aktuell resultat- och balansrapport inte äldre än två månader räknat från redovisningsdatum samt månadsvisa likviditetsbudgetar för perioden därefter fram till och med 30 juni 2021 där förväntade in- och utbetalningar framgår inklusive betalningar hänförliga till att de brister som Skolinspektionen konstaterar i detta beslut är fortsatt avhjälpna. Budgetarna ska avse huvudmannens hela verksamhet. En motivering till nivån på budgetposterna, där hänsyn ska tas till att författningskraven uppfylls avseende verksamheten ska medfölja budgetarna. Eventuell extern finansiering ska styrkas med exempelvis kreditavtal.

Ytterligare brist

Skolinspektionen konstaterar att Signebyns friskola ekonomisk förening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen och rektorn ser till att undervisningen bedrivs av lärare som är anställda av huvudmannen (23 kap. 3 § skollagen).

Åtgärder

- Huvudmannen och rektorn ska se till att undervisningen bedrivs av lärare som är anställda av huvudmannen.

Föreläggande**Förutsättningar för utbildningen**

Skolinspektionen bedömer att det saknas tillräcklig tillgång till elevhälsa på Signebyns friskola. Skolkurator saknas helt och psykologen är inte representerad i skolans elevhälsoteam (EHT).

Skolinspektionen bedömer vidare att elevhälsan inte används främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Att elevhälsan inte arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande innebär att viktig kompetens om olika perspektiv på skolans mer generellt inriktade uppgifter så som elevernas arbetsmiljö, värdegrundsfrågor, livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet och sex- och samlevnadsundervisning riskerar att utebli.

Enligt skollagen ska det för eleverna i förskoleklass och grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare föreskriver skollagen att det ska finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 275 ff) anges att elevhälsans fokus ska vara förebyggande och hälsofrämjande insatser i ett bredare perspektiv. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som t.ex. arbetet mot kränkande behandling, livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet och sex- och samlevnadsundervisning. Elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor. I förarbetena anges även att elevhälsans arbete förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper.

Vid Skolinspektionens utredning framkommer - genom intervjuer med representanter för elevhälsan, rektor och huvudman - att det saknas kurator i skolans elevhälsoteam och att psykologen inte deltar vid elevhälsoteamets möten. Samtliga representanter i elevhälsan arbetar som konsulter som tas in efter behov på skolan främst för enskilda elevärenden. Sammantaget har skolsköterskan och den specialpedagogiska resursen en tjänstgöringsgrad på omkring fem procent vardera, berättar elevhälsans representanter. Även skolpsykolog och skolläkare är konsulter som främst kommer in gällande enskilda elevärenden.

Rektorn uppger att det sedan en lång tid (längre än läsåret 2019/20) tillbaka saknas kurator i elevhälsan och dessa uppgifter bekräftas i intervju med såväl lärare som huvudman. Rektorn uppger att rekrytering av en kurator pågår, men uttrycker att det varit svårt att anställa en kurator vid skolan då tjänsten endast omfattar ett par timmar.

Vid intervju med elevhälsans representanter, rektor och representanter för huvudmannen framkommer det att EHT endast träffas en gång per termin, men rektor uppger att det brukar vara tre gånger per läsår. Vid elevhälsomötena deltar emellertid enbart skolsköterska, specialpedagog och eventuellt skolläkare. Psykologen deltar inte i elevhälsomöten. Rektorn uppger dock att psykologen bidrar skriftligt innan de fysiska EHT-träffarna eller kontaktas efteråt för konsultation.

Av intervjuerna framgår också att elevhälsan inte används främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Elevhälsan berättar att de inte har tid för sådant arbete vid de få tillfällen de träffas. Istället blir det fokus på enskilda elevärenden.

Rektorn och elevhälsan uppger i intervju att de ser ett behov av ett förebyggande och hälsofrämjande arbete på skolan. Rektorn uppger att elevhälsans struktur är ärvd sedan tidigare organisation. Rektorn berättar att den ärvda organisationen omfattar tre träffar med EHT per år och att de planerat in två stycken under vårterminen 2020.

Motivering till föreläggande som ingripande

Signebyns friskola ekonomisk förenings verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Signebyns friskola ekonomisk förening föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Ägar- och ledningsprövning samt ekonomiska förutsättningar

Ekonomiska förutsättningar

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten. Av utredningen framgår att verksamheten inte bär sina kostnader, det vill säga att kostnaderna överstiger intäkterna och att huvudmannen därmed går med förlust. Vidare är huvudmannens egna kapital förbrukat och huvudmannen saknar därmed ekonomiska medel att hantera resultatmässiga förluster. Det framgår även att det finns en risk för att

huvudmannen inte kommer att kunna betala sina skulder i takt med att de förfaller till betalning.

Av utredningen framgår att huvudmannen inte bär sina kostnader, dvs. att kostnaderna överstiger intäkterna. Sju av de åtta senast fastställda boksluten har huvudmannen inte burit sina kostnader. Den preliminära resultatrapporten för perioden 1 juli 2019 till och med 31 oktober 2019 visar visserligen på ett positivt periodresultat men huvudmannen uppger att skolan har tappat elever och att det därför troligtvis inte blir något överskott innevarande räkenskapsår.

Av utredningen framgår vidare att huvudmannens egna kapital är förbrukat. Det innebär att skulderna överstiger tillgångarna och att medel för att täcka upp för resultatmässiga förluster därmed saknas. Huvudmannen har haft ett negativt eget kapital sedan den 30 juni 2014.

Av utredningen framgår vidare att det finns en risk för att huvudmannen inte kommer att kunna betala sina skulder i takt med att de förfaller till betalning. Visserligen har huvudmannen inga betalningsanmärkningar eller skulder hos Kronofogden, men de kortfristiga skulderna har överstigit omsättningstillgångarna per samtliga åtta senaste bokslutsdatum. Det innebär att huvudmannens betalningsförmåga är svag och att det råder en osäkerhet om huvudmannen kommer att kunna betala sina skulder i takt med att de förfaller. Det innebär även att det råder en osäkerhet om huvudmannen har utrymme att hantera oförutsedda utgifter.

Vidare framgår det i intervju med företrädare för huvudmannen att det saknas en konkret plan för att få ekonomin i balans. Det framgår visserligen att huvudmannen ser över olika alternativ för att förbättra ekonomin, men eftersom detta endast är planerade åtgärder som ännu inte genomförts förändrar det inte Skolinspektionens bedömning.

Mot denna bakgrund bedöms huvudmannen sakna ekonomiskt utrymme för att hantera till exempel ett vikande elevunderlag eller ökade kostnader och utbetalningar.

Av skollagen framgår enligt 2 kap. 5 § skollagen att enskilda får, efter ansökan, godkännas som huvudmän för bland annat förskoleklass, grundskola och fritidshem. Ett krav för att godkännande ska lämnas är att den enskilde har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten. Av 26 kap. 3 § skollagen framgår att Skolinspektionen har tillsyn över att enskilda som godkänts av Skolinspektionen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 §.

I förarbetena till skollagen (prop. 2017/18:158, s. 50 och s. 122) anges att om en tillsynsmyndighet exempelvis konstaterar att det finns en risk att verksamheten inom en nära framtid kommer att gå i konkurs bör detta kunna vara ett skäl att ingripa mot verksamheten. Även om barn, elever eller brukare ännu inte påverkas på ett sätt som kan ge anledning att ingripa på andra grunder kan det finnas skäl att återkalla ett tillstånd så att verksamheten kan avvecklas på ett mer ordnat sätt än genom exempelvis en konkurs mitt under en termin. Ett krav bör därför införas på att aktören ska ha ekonomiska förutsättningar att följa föreskrifterna för verksamheten. Kravet på att den enskilde ska ha ekonomiska förutsättningar att följa föreskrifterna för verksamheten gäller under hela den tid då verksamheten bedrivs.

I kravet på ekonomiska förutsättningar ligger att verksamheten ska bedrivas på ett sätt som innebär att den bär sina kostnader och att det finns ekonomiskt utrymme för nödvändiga investeringar. Det kan bli aktuellt att ingripa mot en aktör om ekonomin kraftigt försämras, t.ex. genom vikande elevunderlag eller att aktörens tillgångar minskar, på ett sådant sätt att det påverkar förutsättningarna att bedriva en verksamhet av godtagbar kvalitet enligt lagar och andra föreskrifter. Om verksamheten visar ett underskott bör det vägas in om det finns fonderade eller andra medel, exempelvis en bankgaranti, tillgängliga för att hantera underskottet. En prognos som visar att det finns förutsättningar att inom skäligen tid nå ett överskott kan också vara en indikation på att kravet är uppfyllt.

Av Skolinspektionens utredning framgår att huvudmannen inte bär sina kostnader, det vill säga att kostnaderna överstiger intäkterna, och att så varit fallet under en längre tid. Undantaget räkenskapsåret 2016/2017 har huvudmannen inte burit sina kostnader sedan 2010/2011 enligt årsredovisningarna för 2013/2014 - 2018/2019. Visserligen visar huvudmannen ett överskott om 115 000 kronor enligt en preliminär resultatrapport för perioden 1 juli 2019 till och med 31 oktober 2019, men detta resultat avser endast en period om fyra månader och är preliminärt. Dessutom uppger företrädare för huvudmannen, i en intervju den 28 januari 2020, att de har tappat elever och att det därför troligtvis inte blir något överskott innevarande räkenskapsår.

Av utredningen framgår vidare att huvudmannens egna kapital är förbrukat. Det innebär att huvudmannens skulder överstiger de totala tillgångarna och därmed saknas medel för att täcka upp för resultatmässiga förluster. Huvudmannens egna kapital har varit negativt sedan den 30 juni 2014 enligt årsredovisningarna för räkenskapsåren 2013/2014 - 2018/2019 samt även enligt en preliminär balansrapport per den 31 oktober 2019. Enligt årsredovisningen för 2018/2019 uppgick det egna kapitalet till minus 452 000 kronor per den 30 juni 2019.

Av utredningen framgår även att det finns en risk för att huvudmannen inte kommer att kunna betala sina skulder i takt med att de förfaller till betalning. Det finns inga betalningsanmärkningar eller skulder hos Kronofogden enligt utdrag från UC daterat 19 februari 2020, men av årsredovisningarna för räkenskapsåren 2013/2014 - 2018/2019 framgår att de kortfristiga skulderna överstiger omsättningstillgångarna per samtliga åtta senaste bokslutsdatum. Det innebär att det finns skulder som förfaller inom ett år och som inte motsvaras av omsättningstillgångar och det är därmed osäkert hur betalningarna ska finansieras. Av årsredovisningen för räkenskapsåret 2018/2019 framgår att de kortfristiga skulderna översteg omsättningstillgångarna per den 30 juni 2019 med 724 000 kronor. Det framgår i årsredovisningen för 2018/2019 att det finns en beviljad checkräkningskredit om 250 000 kronor som inte var utnyttjad, men även om den skulle inräknas i omsättningstillgångarna per den 30 juni 2019 överstiger de ändå inte de kortfristiga skulderna. Enligt den preliminära balansrapporten per den 31 oktober 2019 överstiger de kortfristiga skulderna fortsatt omsättningstillgångarna.

Företrädare för huvudmannen uppger i intervju den 28 januari 2020 att cirka tio ytterligare elever skulle behövas för att huvudmannen ska vara mindre ekonomiskt sårbar. De uppger vidare att det finns en plan på att utreda om skolpengen är för låg och även planer på att minska timmar för personalen och antalet vikariatimmar för att

på så sätt förbättra ekonomin. Det framgår dock av intervjun med företrädarna att det inte finns någon konkret plan för hur de ska få ekonomin i balans.

Ägar- och ledningsprövning

De personer som Skolinspektionen bedömt ingår i ägar- och ledningskretsen och som därmed prövas är: styrelseledamoten, tillika ordföranden, OJ, styrelseledamoten EO, styrelseledamoten IS och styrelsesuppleanten PA samt dennes närstående aktiebolag.

Skolinspektionen bedömer att det av utredningen inte framkommit annat än att samtliga personer inom ägar- och ledningskretsen uppfyller skollagens krav på *lämplighet* för att få bedriva skolverksamhet.

Skolinspektionen bedömer emellertid att Signebyns friskola ekonomisk förening inte uppfyller kravet på att det i ägar- och ledningskretsen ska finnas *insikt* i de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Skolinspektionens utredning visar att ägar- och ledningskretsen saknar tillräcklig kunskap om och insikt inom områdena: *skolförfattningarna*, inom *arbetsrätt och arbetsmiljörätt* samt nödvändig *ekonomisk kompetens* och *kompetens för associationsformen*. Skolinspektionens bedömning sker bland annat mot bakgrund av konstaterade brister i detta beslut, där det framgår att insikten i skolförfattningarna och andra författningar i stora delar saknas inom ägar- och ledningskretsen.

De närmare överväganden som Skolinspektionen gjort rörande huvudmannens insikt framgår nedan.

Av skollagen framgår att enskilda efter ansökan får godkännas som huvudmän för bland annat förskoleklass, grundskola och fritidshem. Godkännande ska lämnas om den enskilde 1. genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten, 2. har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, och 3. i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen (2 kap. 5 § skollagen). Enligt 2 kap. 5 a § skollagen ska i fråga om en juridisk person prövningen enligt 5 § andra stycket 1 och tredje stycket sammantaget avse 1. den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten, 2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter, 3. bolagsmännen i kommanditibolag eller andra handelsbolag, och 4. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten. I förarbetena till skollagen (prop. 2017/18:158, s. 123) anges att föreningar inte har några ägare varför prövningen där som utgångspunkt kommer att omfatta styrelsen. I förarbetena anges även (prop. 2017/18:158, s. 121-122) att utöver kunskap om skolförfattningarna omfattar kravet på insikt även kunskap om bl.a. de arbetsrättsliga och arbetsmiljörättsliga regler som reglerar verksamheten. Vidare krävs att den enskilde kan visa att denne har kunskap om de ekonomiska regelverk som styr associationsformen. Kunskapen kan visas genom en redogörelse för erfarenhet av liknande verksamhet eller utbildning på området. Bedömningen ska ske samlat för den berörda kretsen. I 26 kap. 3 § skollagen anges att Skolinspektionen har tillsyn över att enskilda som godkänts av Skolinspektionen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 och 5 b §§.

Om ekonomiska föreningar anges att styrelsen, för föreningsstämmans prövning, genast ska lägga fram frågan om huruvida föreningen ska gå i likvidation, om det på grund av inträffade förluster eller av någon annan orsak finns skäl att anta att föreningens ställning fortlöpande kommer att försämrats så att föreningens skulder och avsättningar inte kommer att täckas av tillgångarna och/eller om det finns betydande osäkerhet om föreningens ekonomiska möjligheter att fortsätta sin verksamhet (17 kap. 3 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar).

När det gäller ägar- och ledningskretsens kunskap om och insikt i *skolförfattningarna*, har huvudmannen framförallt hänvisat till att det är OJ och EO som besitter sådan. Enligt huvudmannen baseras insikten på OJ:s och EO:s erfarenhet som styrelsemedlemmar i fyra respektive sex år i Signebyns friskola ekonomisk förening. Av intervjuer med representanter för huvudmannen framgår att ingen av personerna i styrelsen har genomgått någon formell utbildning kopplad till skolförfattningarna. Inte heller har någon av dem genomgått några andra kurser med koppling till detta regelverk; det framgår av intervjun med representanterna att en av de tidigare styrelseledamöterna gått en kurs anordnad av friskolornas riksförbund (som huvudmannen är medlem hos), men denna ledamot är inte längre kvar i styrelsen.

Även om den erfarenhet som OJ och EO har från styrelsearbetet i friskolan får anses ha gett *viss insikt* i regelverket, så kan Skolinspektionen konstatera att den insikt som finns i ägar- och ledningskretsen rörande skolförfattningarna inte kan anses tillräcklig för att kravet på insikt inom detta område ska vara uppfyllt. Skolinspektionen beaktar härvid särskilt att det vid tillsynen kunnat konstateras brister inom ett antal centrala områden i skolans verksamhet, där en bidragande orsak får anses vara just en bristande förståelse för gällande regelverk.

Vad avser ägar- och ledningskretsens kunskap om *arbetsrätt*, så framgår av intervju med representanter för huvudmannen att det inte finns någon i styrelsen som har arbetsrättslig erfarenhet eller utbildning. Huvudmannen har istället hänvisat till att denne är med i KFO som kan erbjuda visst stöd i detta avseende - och att framförallt OJ och EO har erfarenhet genom sitt arbete i styrelsen i friskolan. Huvudmannens representanter har uppgett att de bollar många frågor med relation till *arbetsmiljö* med försteläraren på skolan som tidigare var med i styrelsen och som har god kunskap om arbetsmiljöfrågor. Däremot framgår att det inte är någon i nuvarande styrelse som har utbildning eller liknande gällande arbetsmiljöfrågor eller inom arbetsmiljörätt.

Huvudmannens representanter uppger i intervjun att de inte vet om det finns någon facklig organisation eller något lokalt ombud på skolan. De är också osäkra på vem som är skyddsombud och om denna arbetar på skolan. Även om OJ och EO även inom detta område får anses ha *viss insikt* genom sitt arbete i styrelsen för friskolan, så bedömer Skolinspektionen att insikten inte kan anses tillräcklig för att författningarnas krav i relation till kunskap om och insikt i arbetsrätt och arbetsmiljörätt ska anses uppfyllda.

Vad slutligen gäller insikt i *det ekonomiska regelverket* och *det regelverk som gäller för associationsformen ekonomisk förening* så konstaterar Skolinspektionen att OJ och EO, liksom inom tidigare berörda områden, får anses ha förvärvat viss insikt genom sitt arbete i friskolans styrelse. Utöver detta framkommer att OJ sedan två år driver en egen

enskild firma och att styrelsesuppleanten PA äger ett aktiebolag. Av OJ:s egna uppgifter framkommer visserligen att denne inte sköter bokföringsdelen i firman själv eller har gått några ekonomiska kurser, men även denna erfarenhet bör beaktas i sammanhanget. I denna del har huvudmannen även hänvisat till föreningens revisor, som tidigare varit styrelseledamot och som enligt huvudmannen sköter ekonomin och besitter nödvändig ekonomisk kompetens.

Viss insikt när det gäller det ekonomiska regelverket och det regelverk som gäller för associationsformen får således anses föreligga i ägar- och ledningskretsen (det bör i sammanhanget påpekas att insikten ska finnas representerad i ägar- och ledningskretsen, varför revisorns kunskap på området inte är direkt relevant i sammanhanget då denne inte ingår i kretsen). Skolinspektionen konstaterar dock att det vid tillsynen framkommit brister och omständigheter av sådant slag att de ger anledning att ifrågasätta om styrelsen verkligen besitter tillräcklig kunskap om gällande regelverk på området. Som redogjorts för närmare ovan har det bland annat framkommit att skolan under en rad år uppvisat negativa resultat och att det egna kapitalet är förbrukat. Trots detta saknas en plan för hur huvudmannen ska skaffa sig ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, vilket framstår som anmärkningsvärt mot bakgrund av de konsekvenser det kan få för eleverna vid skolan. Det har också framkommit vid intervju att styrelsen inte lagt fram frågan om föreningen ska gå i likvidation för föreningsstämmans prövning, trots att föreningen under en följd av år gått med förlust och föreningens ekonomiska ställning fortlöpande försämrats. Mot ovanstående bakgrund, och vid en sammantagen bedömning, anser Skolinspektionen att tillräckliga kunskaper och insikt inom det ekonomiska regelverket, och rörande associationsformen, inte kan anses föreligga i ägar- och ledningskretsen.

Motivering till föreläggande som ingripande

Signebyns friskola ekonomisk förenings verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Signebyns friskola ekonomisk förening föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Ytterligare brist

Skolinspektionen bedömer att Signebyns friskola ekonomisk förening inte ser till att undervisningen bedrivs av lärare som är anställda av huvudmannen. Detta gäller ämnena moderna språk för elever i årskurs 6 och i ämnet hem- och konsumentkunskap. Detta är allvarligt eftersom eleverna därmed både undervisas, bedöms och betygsätts av lärare som inte står under rektorns pedagogiska ledning eller omfattas av huvudmannens ansvar.

Av skollagen framgår att det inom grundskolan endast är uppgifter som inte är hänförliga till undervisningen som får överlämnas på entreprenad.

Det framgår av intervjuer med lärare, rektor och huvudmannens representanter att skolan inte själv, med egna lärare, bedriver undervisning i moderna språk eller hem- och konsumentkunskap. Istället har huvudmannen löst situationen med att eleverna i

årskurs 6 får undervisning i dessa ämnen vid den kommunala högstadieskolan Nordmarkens skola i Årjäng. Representanterna från huvudmannen uppger att det är styrelsen som anställer personal, förutom för kortare vikarieuppdrag som rektorn tillsätter. Lärare, rektor och representanter för huvudmannen uppger att det inte finns några anställningsavtal med de lärare som undervisar, bedömer och betygssätter Signebyns friskolas elever.

Huvudmannens representanter uppger vidare att de inte vet vem som sätter betyg på eleverna i dessa ämnen, eftersom det saknas behöriga språklärare vid den kommunala skolan. Huvudmannens representanter uppger att det troligen är rektorn på Nordmarkens skola som sätter betyg på Signebyns elever, men de vet inte och hänvisar till rektorn för Signebyns friskola. Huvudmannens representanter uppger att det inte finns något anställningsförhållande kopplat till den aktuella rektorn vid den kommunala skolan. Signebyns elever har bara fått följa med de andra eleverna som går på den kommunala skolan, enligt det muntliga avtal som huvudmannen har med kommunen, uppger de.

Motivering till föreläggande som ingripande

Signebyns friskola ekonomisk förenings verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Signebyns friskola ekonomisk förening föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Frida Hedberg, ekonomen Madelene Lindskog och avdelningsjuristen Johan Kylenfelt deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

X Frida Eek

Frida Eek

Signerat av: Frida Eek

Beslutsfattare

X Jonas Nygren

Jonas Nygren

Signerat av: Jonas Nygren

Föredragande

Bilaga: Fakta om Signebyns Friskola

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Fakta om Signebyns Friskola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Signebyns friskola ekonomisk förening under våren 2020. Signebyns Friskola besöktes av Skolinspektionen den 28 januari 2020.

Signebyns fristående grundskola har elever i förskoleklass och årskurserna 1-6, samt fritidshem. På skolenheten finns vid Skolinspektionens tillsyn 28 elever. Huvudman för skolan är Signebyns friskola ekonomisk förening med organisationsnummer 716451-12693.